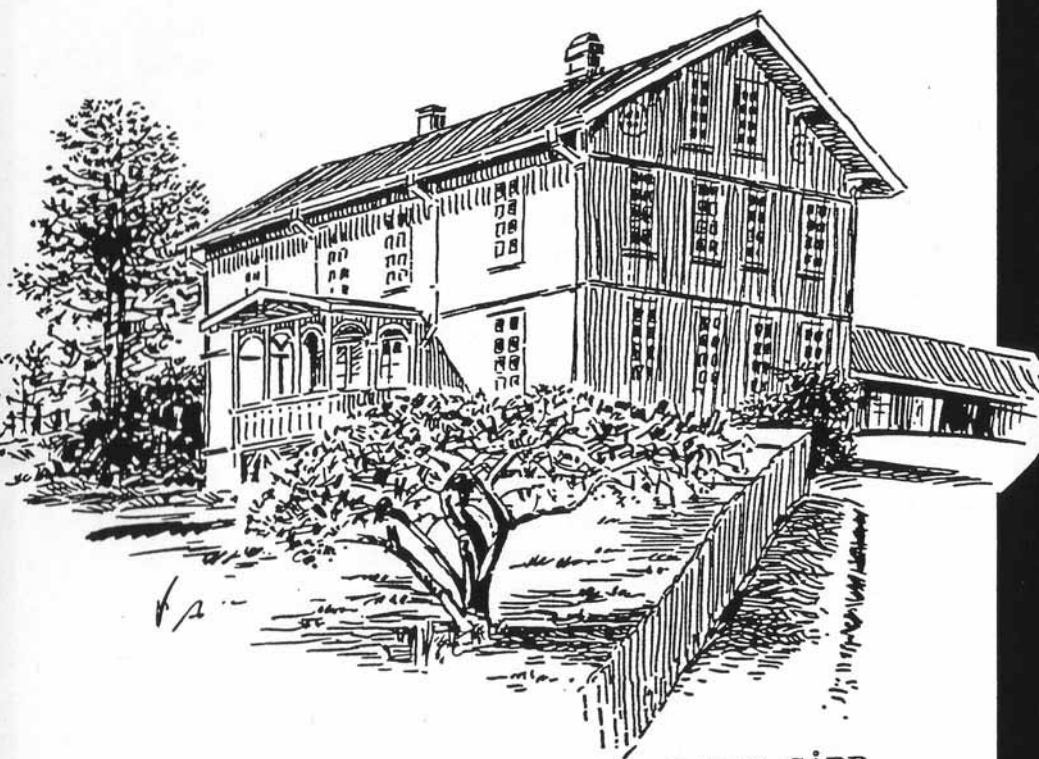


KULTUR- OG NATURSTI

Kolsås - Dælivann
landskapsvernområde



DALBO GÅRD

BÆRUM



KOMMUNE

Velkommen til kultur- og natursti !

Bærum kommune har utarbeidet en kultur- og natursti med informasjonsskilt. Skiltene beskriver kulturminner, historiske forhold, geologisk, vegetasjon, naturtyper og dyre- og fugleliv. Stien utgjør en rundtur på vel 3 km, og er forsiktig merket gjennom området, med markeringer i stikryss/veivalg.

Brukerinteressene i Kolsås-Dælivannområdet er, i tillegg til jord- og skogbruk, i det alt vesentlige knyttet til fritidsbruk for befolkningen som bor i omegnen. Skigåing, jogging, orientering, riding, fjellklatring og turgåing er eksempler på aktiviteter som drives i terrenget her.

Det er mange privat grunneiere i landskapsvernområdet, som bl.a. har sitt inntektsgrunnlag basert på landbruk i området. Det er derfor viktig at vi som besøker området i friluftssammenheng viser respekt for ferdelsreglene som gjelder for naturområdet. Ikke trakk inn på tunet til folk uten at du vet du er velkommen.

Har du hund med, så husk å holde den i bånd, alltid!
Vis hensyn til planter og dyr, ikke legg igjen avfall eller lag unødvendig støy.

BÆRUM

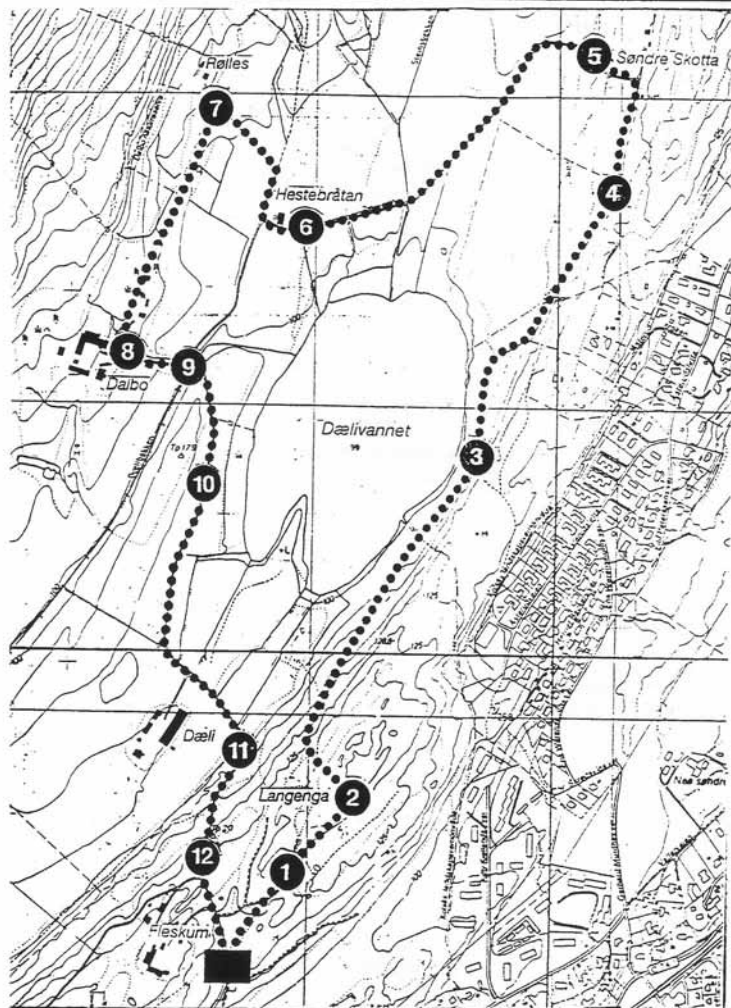


KOMMUNE



LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Miljøverndepartementet



BÆRUM

KOMMUNE



LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Miljøverndepartementet

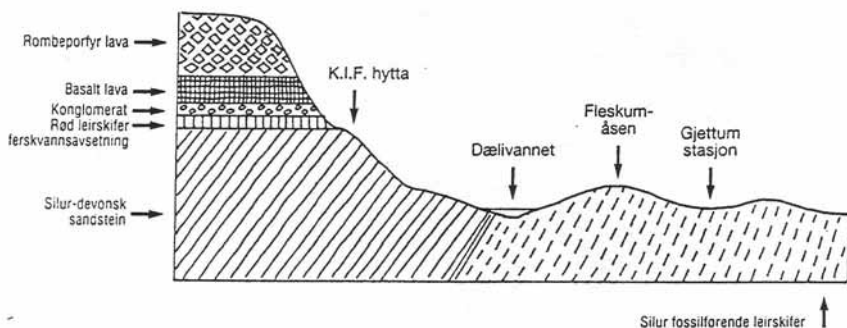
GEOLOGISK HISTORIE OG LANDSKAPSFORMER

Berggrunnen i Fleskumåsen ble til for omlag 400 mill. år siden da landet lå under et grunt hav. Store mengder leirslam og kalkskall fra havets dyreliv ble avsatt og seinere forsteinet til kalkstein og leirskifer.

Berggrunnen mellom Fleskumåsen og Kolsåstoppen består av sandstein. Denne ble dannet noe seinere da store mengder sand ble skyttet ut over området og etter hvert forsteinet seg.

Over sandsteinen finner vi lag av leirskifer og konglomerat som er en bergart med større avrundede stein kittet sammen. Disse lagene kom på plass ved at fjellmassiver i dagens Telemark ble tæret ned og fraktet med elvevann ut i grunne ferskvannssjøer.

Øverst i Kolsåstoppen finner vi en kappe med vulkanske bergarter, basalt og rombeporfyrr, som er omlag 250 mill. år gamle. Disse bergartene har beskyttet de «mykere» bergartene under mot nedtæring. Der kappene ikke har beskyttet er berggrunnen tæret ned og har dannet landskapet med Kolsåstoppens bratte skråning og Dælivannområdet som «ei gryte».



BÆRUM



KOMMUNE



FREDET KULTURMINNE

Riksantikvaren

GRAVHAUG OG KALKBRUDD

Det er bevart et lite antall gravminner i Kolsås-Dælivannområdet. Langs et gammelt veifar NNV for Knabberud ligger 2, muligens flere rundrøyser. Denne her på Langengen er en lett synlig rundhaug som er 10 meter i diameter og 75 cm høy. Haugen har en avflatet profil og langs randen har den fotkjede. Haugen har en svak forsenkning i toppen, men er trolig urørt. Formen tilsier at haugen ble bygget i eldre jernalder.

Ved siden av gravhaugen er et kalkstensbrudd. I Asker og Bærum har man siden middelalderen utvunnet kalksten. Stenen ble brent til kalk i stenovnen som fantes rundt om på gårdene. Kalken ble hovedsaklig brukt som binde- og pussmiddel. Store mengder gikk med i forbindelse med bygging av kirker, kloster og festningsanlegg. I 1720 var det 29 kalkovner i Bærum; en av disse lå like ved oppkjørselen til Fleskum gård.



Fredet i henhold til lov om kulturminner av 9. juni 1978, nr. 50.





LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Miljøverndepartementet

BLANDINGSSKOG

På Fleskumåsen finner vi en rik og variert blandingsskog. Gran og furu og en rekke lauvtrær som hassel, ask, lønn, rogn og eik danner tresjiktet. Skogen er åpen og har tidligere vært beitet. Urter som hvitveis, blåveis, skogsveve, legevintergrønn og markjordbær er vanlige.

For at insekt- og dyreliv skal ha gode livsforhold, legges det som en del av skjøtselen av skogen opp til at vindfall og gamle, tørre trær ikke skal fjernes.

Denne skogen har et svært rikt fugleliv; grønnspett, svartspett, nøtteskrike, trekryper og fuglekonge er arter som kan påtreffes.

Ekorn, grevling og rev har tilhold i området.



HÅRFRYTLE



SVARTSPETT



TREKRYPER



HÅRSVEVE



TEIEBÆR



HASSEL



EIK

BÆRUM



KOMMUNE



NATURRESERVAT

Miljøverndepartementet

SKOTTA NATURRESERVAT

Alm-lindeskog

Edellauvskog er varmekjær lauvskog som vi hovedsaklig finner i et smalt belte langs kysten i sør-øst-Norge. Dette er rester av tidligere tiders sammenhengende lauvskogbelter som nå har sine «utposter» i Norge. Alm-lindeskogen er den mest vanlige typen edellauvskog. Vi finner den på varme steder på kalkrik jord.

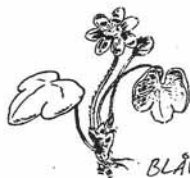
Skogen er svært artsrik. Vi finner storvokste gras; lundgrønnaks og skog-rørkvein. Urter som myske, krattfiol, blåveis, trollbær er vanlige. Busker som krossved og tysbast forekommer også. Hassel er dominerende treslag, men alm, lønn og lind er også vanlig.



HASSEL



FUGLEREDE



BLÅVEIS



ALM



LUNDGRØNN-
AKS



TYSBAST



MYSKE

BÆRUM



KOMMUNE

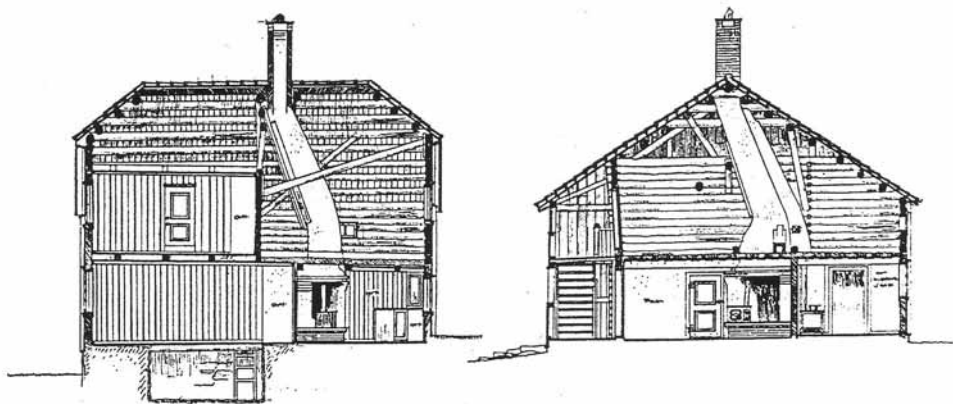


VERNEVERDIG KULTURMINNE

SØNDRE SKOTTA

Man antar at hovedhuset på Søndre Skotta, (tidligere Nedre Skotta) ble bygget omkring 1800, men deler av første etasje er sannsynligvis eldre. I første etasje er det to stuer og to kjøkkenrom med grue og vedkomfyrer. Veggene er av laftet tømmer som delvis er rappet (pusset) og delvis panelt. Trappen i svalgangen fører til andre etasje som bare halvveis ble brukt til bolig. Resten var opprinnelig loft med jordgulv. Det finnes to små kjellere under en del av huset, slik det var vanlig i tidligere århundre. Uthuset er bygget ca. 100 år senere. Flere vakre malerier fra Skotta og Knabberud ble til sommeren 1887 da Harriet Backer leide rom her.

Det har gjennom århundrene vært forskjellige eiere. Tidlig på 1800-tallet eide f.eks. Lars Helgesen gården, og hans husstand hadde 15 personer, hvorav 8 var barn. Erik Østby på Dalbo gård solgte Skotta til Bærum kommune. Deretter ble bygningen restaurert i samarbeid med Riksantikvaren. I dag brukes husene som kunstnerbolig for en familie.



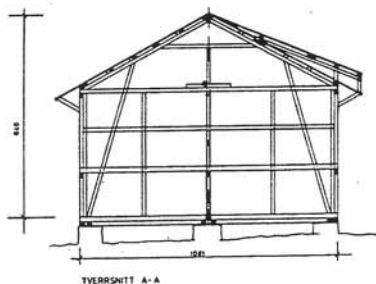
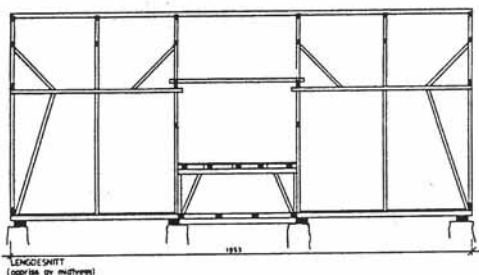


VERNEVERDIG KULTURMINNE

LÅVEN PÅ DALBO

Låven ble bygget mellom 1857 og 1875 av Erik Østby (1809-1875), eier av Dalbo og bestyrer på Bærums verk. Låven tilhører en periode da det var behov for å lagre store mengder høy for vinterføring av husdyr. Når denne låven ligger midt på jordet og ikke på gården, er det sannsynligvis like mye p.g.a. kortere transport fra slåttene som en sikkerhet i tilfelle brann. De fleste gårdene hadde flere låver, men i dag er få bevart.

Låven har en sjelden og smekker konstruksjon som tyder på at en dyktig håndverker eller ingeniør/arkitekt har vært konstruktør. Sannsynligvis har bærekonstruksjonen blitt montert i større deler på bakken for så å bli reist opp og sammenføyet. Konstruksjonen hviler på 12 kraftige tørrfundamenter. De midterste er blitt forsterket og delvis erstattet.





NATURRESERVAT

Miljøverndepartementet

DALBO NATURRESERVAT

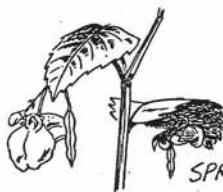
Snelle-askeskog

Edellauvskog er varmekjær lauvskog som vi hovedsaklig finner i et smalt belte langs kysten i sør-øst-Norge. Dette er rester av tidligere tiders sammenhengende lauvskogbelter som nå har sine «utposter» i Norge. Snelle-askeskog er en type edellauvskog vi finner langs bekker eller ved vannutslag i solrike skrånninger. Ask er dominerende treslag, og skogbunnen er svært næringsrik. Om våren er skogen lysrik og gir forhold for næringskrevende urter som gullstjerne og vårkål. Om sommeren derimot, slipper lite lys igjennom det tette lauvverket, slik at bare skyggetålende arter som springfrø og storklokke klarer å leve. Vi finner også strutseving og skavgras. Skavgras ble før brukt til skrubbing, da den leddete stengelen er svært ru.

Denne skogtypen har også egenartede moser, f.eks. tujamose og lundmose.



VÅRKÅL



SPRINGFRØ



ASK



SKAVGRAS



STRUTSEVING

BÆRUM



KOMMUNE



FREDET KULTURMINNE

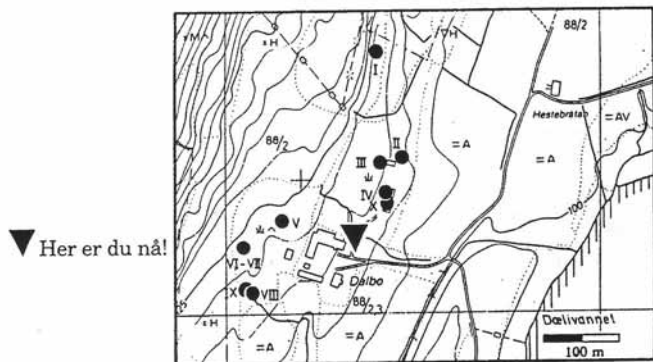
Riksantikvaren

HELLERISTNINGER FRA BRONSEALDEREN OG JERNALDEREN

På Dalbo er det kjent minst 8 forskjellige felt med helleristninger. Ristningene ble trolig laget i yngre bronsealder og eldre jernalder, sannsynligvis i tidsrommet ca. 1000 f. Kr. - 0. Blant motivene dominerer skipsfigurene. Disse er vanlige på helleristninger fra denne perioden over hele Norden. Figurene på Dalbo er av en særlig, lokal utforming. Forbildene for figurene var den tids skip og båter, tidlige forløpere for vikingtidens skip. Skipene førte ikke seil, men ble rodd. På noen av de yngste figurene er det markert en styreåre slik vi kjenner det fra jernalderens og vikingtidens skip. Strekene oppi båten tolkes som mannskapet. Ut over skipsfigurene finnes det kretstegn, foruten fotsåler og skålgroper m.m.

Helleristningene var kanskje religiøse symboler som ble laget og brukt som ledd i oldtidens religiøse feiringer. De kan også ha vært tegn som markerte økonomisk, politisk og sosial makt og prestisje.

Eight panels containing rock carvings probably dating from c. 1000 B.C. – AD 0 are known at Dalbo. Rock carvings are protected by the Culture Heritage Act.



Fredet i henhold til lov om kulturminner av 9. juni 1978, nr. 50.





FREDET KULTURMINNE

Riksantikvaren

DALBO 1

Helleristningsfelt fra bronsealder og
jernalder, ca. 1000 f. Kr. – 0.

Feltet omfatter minst 39 enkeltfigurer, fordelt på 19 skipsfigurer, 1 kretstegn, 10 enkle skålgroper og en del figurer som er vanskelige å identifisere. Ristningene er trolig hugget i løpet av flere hundre år, slik at de eldste figurene ligger på forsiden (østsiden) av berget. De skipsfigurene som har markert styreåre, er antagelig blant de yngste på feltet. Skipsfigurene var kanskje religiøse symboler eller tegn på makt og sosial prestisje – eller begge deler.

*Rock carvings from the Bronze and Iron Ages, c. 1000 B. C.-AD 0.
There are 19 ship designs, 1 circular design and 10 cupmarks.*



Fredet i henhold til lov om kulturminner av 9. juni 1978, nr. 50.





FREDET KULTURMINNE

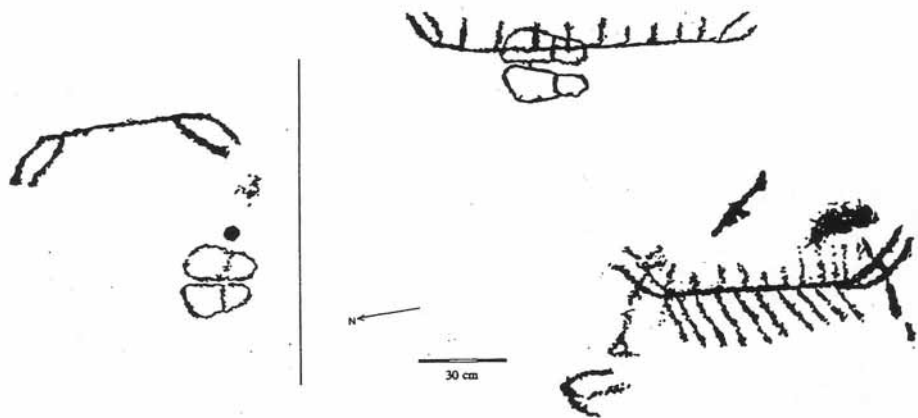
Riksantikvaren

DALBO 2

Helleristningsfelt fra bronsealder og
jernalder, ca. 1000 f. Kr. - 0.

Feltet omfatter tre skipsfigurer og to par fotsåler foruten en skål-grop og tre figurer som ikke kan bestemmes. Skips- og fotsåle-figurene er trolig hugget til forskjellig tid, og skipsfiguren med årer kan være yngre enn de to andre. Figurene var kanskje religiøse symboler eller tegn på makt og sosial prestisje.

*Rock carvings from the Bronze and Iron Ages, c. 1000 B. C.-AD 0.
There are 3 ship designs, 2 footprint designs and 1 cupmark, in
addition to several designs of more uncertain character.*



Fredet i henhold til lov om kulturminner av 9. juni 1978, nr. 50.





FREDET KULTURMINNE

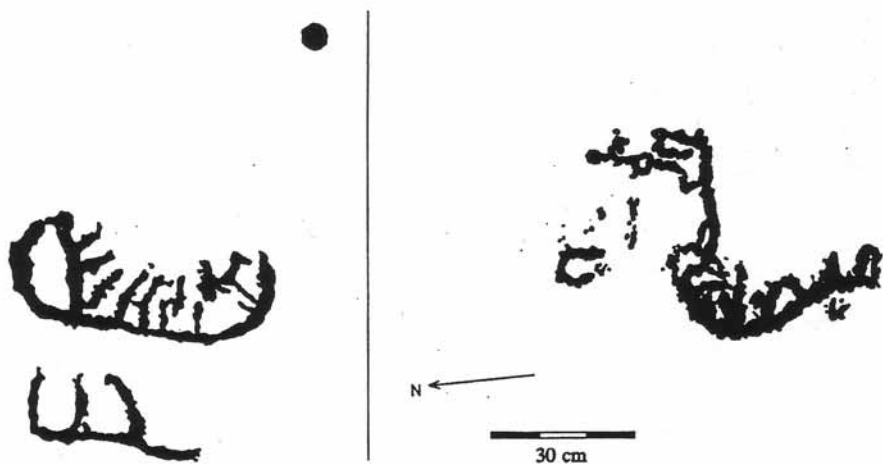
Riksantikvaren

DALBO 3

Helleristningsfelt fra bronsealder eller
jernalder, ca. 1000 f. Kr. - 0.

Feltet består av to skipsfigurer og en skålgrop, i tillegg til flere figurer med usikker betydning. Ristningene var trolig religiøse symboler eller tegn på makt og sosial prestisje.

*Rock carvings from the Bronze and Iron Ages, c. 1000 B. C.-AD 0.
There are 2 ship designs and 1 cupmark, in addition to several designs of more uncertain character.*



Fredet i henhold til lov om kulturminner av 9. juni 1978, nr. 50.





FREDET KULTURMINNE

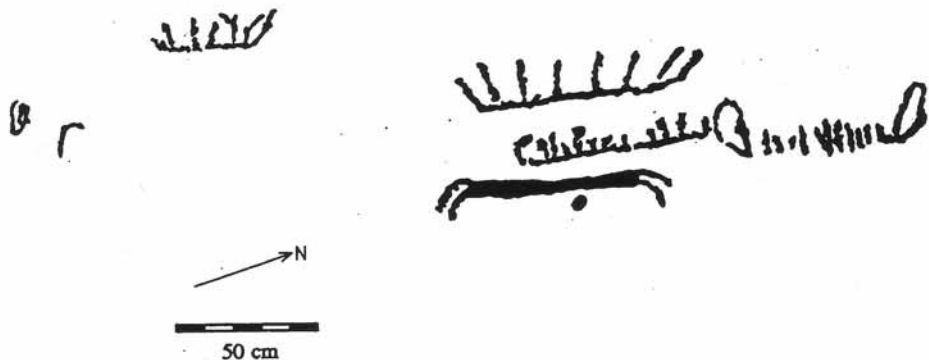
Riksantikvaren

DALBO 4

Helleristningsfelt fra bronsealder og
jernalder, ca. 1000 f. Kr. - 0.

Feltet er svært utvisket og figurene vanskelig å se, men her finnes fem skipsfigurer og tre-fire skålgroper. Skipsfigurene var trolig religiøse symboler eller tegn på makt og sosial prestisje.

*Rock carvings from the Bronze and Iron Ages, c. 1000 B. C.-AD 0.
At least five ship pictures and 3-4 cupmarks can be seen.*



Fredet i henhold til lov om kulturminner av 9. juni 1978, nr. 50.





FREDET KULTURMINNE

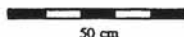
Riksantikvaren

DALBO 5

Helleristningsfelt fra bronsealder og
jernalder, ca. 1000 f. Kr. - 0.

Feltet omfatter 3 skipsfigurer, ett kretstegn, minst 5 enkle skålgroper og en del usikre figurer. Figurene var trolig religiøse symboler eller tegn på makt og sosial prestisje.

*Rock carvings from the Bronze and Iron Ages, c. 1000 B. C.-AD 0.
There are 3 ship designs, 1 circular design and at least 5 cup-
marks, in addition to several designs of more uncertain character.*



Fredet i henhold til lov om kulturminner av 9. juni 1978, nr. 50.





FREDET KULTURMINNE

Riksantikvaren

DALBO 6-7

Helleristningsfelt fra bronsealder og
jernalder, ca. 1000 f. Kr. - 0.

Det nordlige feltet omfatter to skipsfigurer. På det sydlige finnes minst 4 skipsfigurer og en del mer usikre figurer. Dessuten forekommer det innhugninger av ny dato. Skipsfigurene var trolig religiøse symboler eller tegn på makt og sosial prestisje. Forbildene var tidlige historiske forløpere for vikingskipene; de eldste båtene hadde atskilt kjøl og reling som var forbundet med en stående tverrstav. De loddrette strekene oppe i skipsfigurene representerer trolig mannskapet.

*Rock carvings from the Bronze and Iron Ages, c. 1000 B. C.-AD 0.
The northern part comprises two ship designs. On the southern
part there are at least four ship designs and several designs of
more uncertain character.*



Fredet i henhold til lov om kulturminner av 9. juni 1978, nr. 50.





FREDET KULTURMINNE

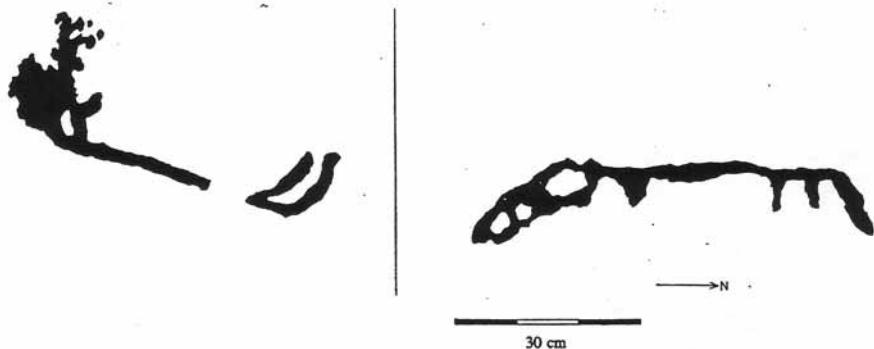
Riksantikvaren

DALBO 8-9

Helleristningsfelt fra bronsealder eller
jernalder, ca. 1000 f. Kr. - 0.

Feltene omfatter to skipsfigurer, som trolig var symboler på religiøse symboler eller tegn på makt og prestisje, og én stilisert figur med uviss betydning.

*Rock carvings from the Bronze and Iron Ages, c. 1000 B. C.-AD 0.
To ship designs can be seen as well as one design of unknown
meaning.*



Fredet i henhold til lov om kulturminner av 9. juni 1978, nr. 50.





FREDET KULTURMINNE

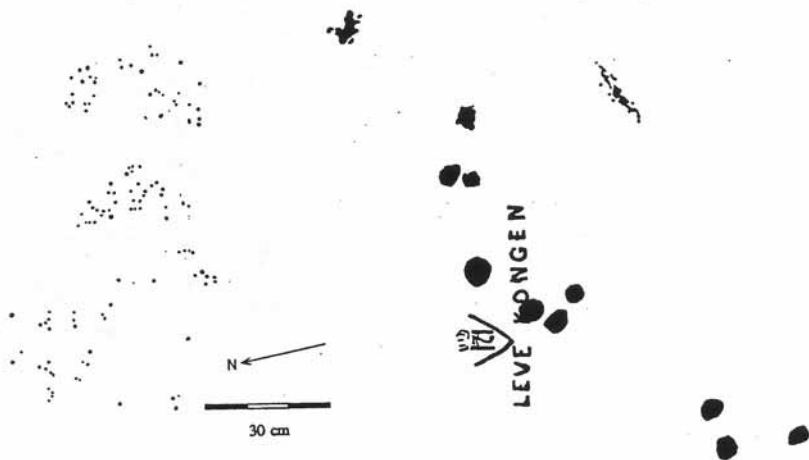
Riksantikvaren

DALBO 10

Helleristningsfelt trolig fra ca. 500 f. Kr. - 0.

Feltet omfatter minst 12 skålgroper foruten enkelte mer usikre figurer. Det er usikkert hva skålgropene betydde, men de kan ha vært symboler med religiøst innhold. På feltet finnes også en patriotisk innskrift fra 2. verdenskrig sammen med kong Haakon VII's monogram.

Rock carvings, probably from the Iron Age, c. 500 B.C.-A.D. 0. At least 12 cupmarks can be seen.



Fredet i henhold til lov om kulturminner av 9. juni 1978, nr. 50.

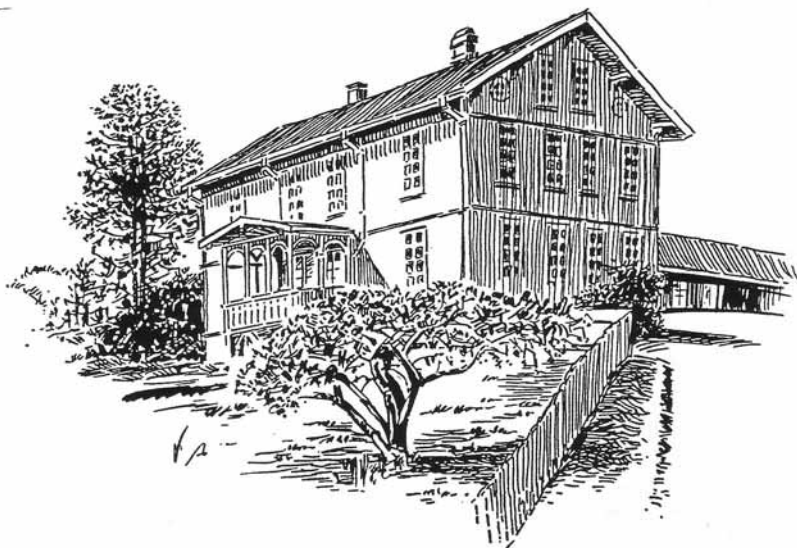




VERNEVERDIG KULTURMINNE

DALBO GÅRD

I 1776 ble Nordre Dalien eller Lille Dalien skilt ut fra Dalien gård, senere Dæli. Forvalteren på Bærums Verk, Erik Østbye (1809-1875) kjøpte i 1852 denne gården, samt søndre Skotta i 1857, og bygde nye hus. Hans sønn Thv. E. Østbye (1846-1911), som overtok gården i 1880, kjøpte 120 mål av Øvre Gjettum og kalte den samlede eiendommen for Dalbo. Sønnen Erik Østbye utvidet gården ved å kjøpe eiendommen Rølles i 1917. Hovedhuset ble ferdig i 1867, uthusbygningene i 1860-årene og utbedret i 1888, stabburet i 1876. Siden 1954 har sønnen Erik Østbye og hans kone drevet gården, som har ca. 390 mål dyrket mark og ca. 370 mål skog. Frem til 1980 drev man melkeproduksjon. Ved siden av gress og kornproduksjon har gården et stort antall hester til fritidsbruk i pensjon.





LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Miljøverndepartementet

DÆLIVANNET

Dælivannet er et næringsrikt og grunt vann, største dyp 4,5 meter. Vannet har et rikt dyreliv. Vannet har svært mange arter plankton. Fiskearter som mort, abbor og gjedde er satt ut og gir grunnlag for isfiske.

De frodige våtmarkene har et rikt insektliv som tiltrekker seg insektetende fugl. Fler sangere finnes; munk, hagesanger, gulsanger og den sjeldne bøkesangeren. Sivhøne og gråhegre kan påtreffes i sivbeltet. Andre arter er stokkand, hettemåke og terner. Fiskeørn er en ikke sjelden gjest.

Floraen omkring vannet er rik. Karakteristisk er myrkongle, takrør og sjø-sivaks. Sjeldne arter som dronningstarr og stautstarr finnes.

I skogbeltet omkring vannet finnes fler typer orkidéer, bl.a. nattfiol og breiflangre.



BÆRUM



KOMMUNE



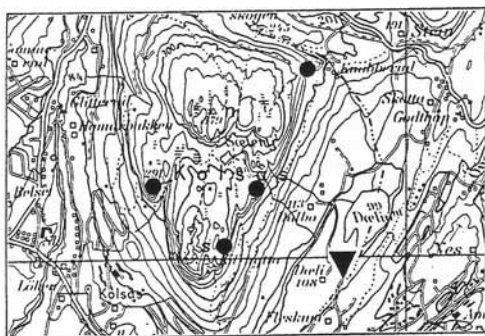
FREDET KULTURMINNE

Riksantikvaren

BYGDEBORGER PÅ KOLSÅS

Bygdeborger har tradisjonelt vært oppfattet som forhistoriens forsvarsanlegg og tilfluktssteder i ufredstider. Arkeologiske undersøkelser tyder på at bygdeborger og andre antatte forsvarsanlegg kan ha vært brukt til bo-, kult-, eller samlingsplass i eldre jernalder (500 f. Kr. – 600 e. Kr.). Bygdeborgenes murer har bestått av treverk og sten, forhøyet med en palisade. Bygdeborger i yngre jernalder (600 e. Kr. – 1050 e. Kr.) ser ut til å ha hatt en strategisk funksjon med hensyn til vakthold eller lignende. Derav kommer navn som Vardefjellet, Vetan og Brannfjellet. Bygdeborgene på Kolsås er trolig fra eldre jernalder. Navnet Tyvenborn skal skrive seg fra fortellingen om at stortyven Ole Høyland skal ha gjemt penger ved Borgen.

I Akershus fylke er ca. 40 bygdeborger registrert. I Bærum kjenner man én bygdeborg på Haga og fire på Kolsås. Murlevningene på Tyvenborn, Gråmagan, Lille Kolsås og toppen over KIF-hytta har alle det felles at de stenger den letteste atkomsten.



▼ Her er du nå!

Fredet i henhold til lov om kulturminner av 9. juni 1978, nr. 50.

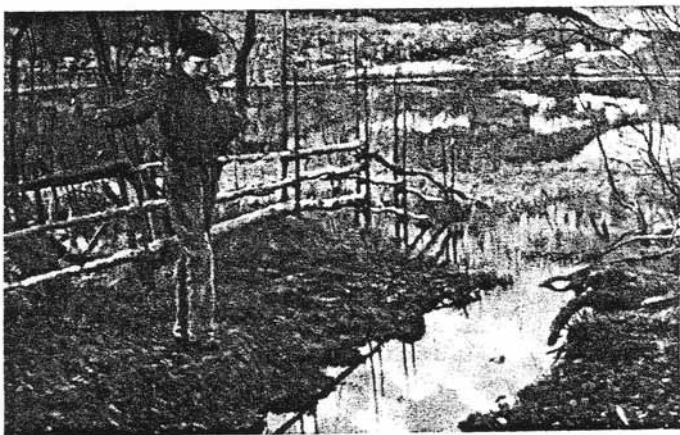




VERNEVERDIG KULTURMINNE

FLESKUM-MALERNE

Sommeren 1886 ble et nytt kapittel i norsk kunsthistorie skrevet på Fleskum gård. «Stemningslandskapet» som motiv ble til rundt gården og Dælivannet i de lyse sommernettene. De viktigste aktørene i «Fleskum-sommeren» var en flokk unge kunstnere som i dag regnes som de fremste malerne: Kitty Kielland, Eilif Petterssen, Harriet Backer, Erik Werenskiold, Gerhard Munthe og Christian Skredsvig. Sistnevnte hadde sammen med sin kone Maggie, født Plathe, fått gården Fleskum i gave av hennes far. Blant de mest kjente resultater av kunstnerkolonien finner vi malerier av Kielland og Peterssen med tittelen «Sommer natt», Backers maleri «På blekevollen», Munthes «Epletreet», Skredsvigs «Seljefløyten» og Werenskiolds «Tunet på Fleskum». Mange av disse kan sees på Nasjonalgalleriet. Christian Skredsvig forlot i 1894 Fleskum for å flytte til Eggedal hvor han etablerte seg med ny familie. De andre malerne flyttet for en stor del til Lysaker/Fornebu-området hvor de har gått inn i historien som «Lysaker-kretsen».



Vernebestemmelser og ferdselsregler

I tillegg til jord- og skogbruk er det mange brukerinteresser i Kolsås-Dælivann området. Aktiviteter som skigåing, jogging, ridning, orientering, fjellklatring, ekskursjoner, alpinvirksomhet m.m. er eksempler på dette. I tillegg er det store boligområder i umiddelbar nærhet. Det er et mål å bevare områdets kvaliteter for ettertiden. Det avhenger av at den enkelte viser hensyn i sin ferdsel.

For hele verneområdet gjelder at:

- Barlind er fredet. Blåveis må ikke tas opp med rot.
- Sanking av bær og matsopp er tillatt.
- Inngrep og virksomhet som kan endre landskapets art eller karakter vesentlig, er forbudt, herunder uttak eller utfylling av masse, anlegg av veger og oppføring av bygninger.
- Henleggelse av avfall, herunder bruk av området som kompost- og lagerplass, er forbudt.
- Alle fugler, også deres reir og egg, er fredet mot jakt og fangst, skade og unødig forstyrrelse.
- Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt med unntak i forbindelse med jord- og skogbruksdrift.

For landskapsvernområdet vil vernebestemmelsene ikke være til hinder for:

- kjøring på vei til eiendommer og offentlige anlegg
- Oppføring av bygninger som er nødvendige for landbruksdriften
- skjøtsel av hager, villa- og hyttetomter
- jakt på pattedyr i samsvar med Viltlovens bestemmelser.

For naturreservatene gjelder at:

- vegetasjonen er fredet mot enhver form for skade som ikke skyldes vanlig ferdsel
- hogst er ikke tillatt med unntak for Kolsåsstupene og Kolsåstoppen der forsiktig hogst kan foregå etter nærmere retningslinjer
- fredningen også omfatter pattedyr
- orienteringsposter ikke kan plasseres i disse verneområdene.